

TELEGRAFUL ROMANU

Nr. 24.

ANUL XXII.

Sabiu in 24 Martiu (5 Aprile) 1874.

Telegrafulu este de done ori pre septemana: Dumineca si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiu la espeditura soiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate către espeditura. Pretulu prenumeratiunii pentru Sabiu este pre anu 7 fl. v. a. cur pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pen-

(tru celelalte parti ale Transilvaniei se pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iera pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru primo, si tieri streine pre anu 12 1/2, anu 6 fl. Inseratele se platescu pentru intai'a ora (cu 7 cr. sirulu, pentru a doua ora cu 5 1/2 cr. si pentru a treia repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Invitare de prenumeratiune la „Telegrafulu Romanu“

pre patriarulu alu doilea (Apriliu—Juniu) alu anulu 1874. — Pretulu abonamentulu pre 1/2 de anu e:

Pentru Sabiu 1 fl. 75 cr. v. a.

Pentru Monarchia austro-unguresca 2 fl. v. a.

Pentru Romani'a si strai-natate, 3 fl. v. a.

DD. abonanti suntu rugati a nu intardi'a cu tramiterea prenumeratiunilor.

Adresele ne rugamu a se scrie curatu, si in locu de epistole de prenumeratiune recomandamu on. publ. avisurile postali, (Posta-Utal-vany. — Post - Anweisung.) ca impreunate cu spese mai putiene si ca mai sigure pentru inaintarea baniloru de prenumeratiune la

Editor'a „Telegrafulu Romanu“ in Sabiu.

Pecatele ocarmuirei nostre.

— Trei articuli. —

(I) Fara a fi vrasmasi neimpacati ai unui anumitu guvern ori chiaru intru regu sistem de ocarmuire, interesulu comunu cere, ca totu-deun'a sa oerocamu a de v e r a t e l e cause ale releloru, de care vietia comuna este bantuita, cu deplina sinceritate, fara a ne lasa preocupati de positi'a politica, ce ocupamu, sa facemu deosebire intre acea, ce este ori ni pare bunu, si acea, ce este ori ni pare stricaciosu. Numai prin o asemenea lucrare sincera vomu putea contribui la indreptarea releloru, ce apesa de o po-triva asupra tuturor u cetatieniloru. Omenii, cari din consideratiuni particulare cerca a astupa reulu, nu suntu mai putienu condamnabili decatu aceia, care si acolo pretindu a fi aflatu rele, unde starile suntu sanatoase. Si unii si altii, suntu vrasmasi ai adeverului, si inriurindu spre formarea unei opinii publice purcese din premise false, de o po-triva stricaciosi. Adeveralu, ori candu, ori unde, intre ori-ce impreginar'i si sub ori-ce forma s'aru manifest'a elu, este de folosu realu. Omenii reservei suntu numai aceia, cari nu cunoscu firea organica a conventiunei sociale, ori au intr'adeveru reserve — particulare.

Judecandu dara asupra stariloru nostre comune, trebuie sa ne semtino indetorati a ne feri de preocupatiuni si a espune rezultatele, ce vomu fi dobanditu, fara nici o reserve.

Resentimentulu, ce amu pot'e intempina, nu este iertatu sa ne determiniedie. A judeca obiectiv si a espune nererervatu este detorint'a fia-carui omu, care doresce a folosi catu-si de putienu.

Acesta indetorire, cu deosebire pentru noi, este de importantia neseversita. Aruncandu o privire asupra sirului, in care si-au urmatu relele, ce adi, in culminatiunea loru, apesa asupra nostra, vomu afla, cumca causele primordiale ale reului suntu plamadite de catre noi insi-ne. Togmai in lips'a de conlucrare sincera, tocmai in lips'a de contielegere nererervata amu fostu isbiti la starea, de care ne plangemu. Nici candu deosebitele popore si partide, prin a caroru conlucrare aru trebui sa fia sustienuta tier'a,

nu s'au intempinato cu destola sinceritate. Totu-deun'a omenii vorb'au intr'unu chipu si cugetau intr'altu chipu. Si, ce a fostu mai stricaciosu, fies ce - care parte lucr'a din adinsu spre preocuparea spiriteloru. Nu mai putienu unu poporu decatu altulu, nu mai putienu o partida decatu alt'a. Insiene si chiaru din adinsu amu falsificatu opiniunea publica, acestu factoru primordialu, prin care convictionea este determinata; insiene amu facutu, ca sa ne aflamu in retacire asupra stariloru, in care ne aflamu si asupra raporturilor sociale, ce exista intre noi. Unii se credu mai in dreptu, decatu ce potu fi, mai puternicii decatu ce suntu si mai folositori, decatu ce au fostu; altii se credu mai apesati, decatu ce suntu, mai slabi decatu ce potu fi si astu-feliu pana la nemarginire. Toti suntemu preocupati, preocupati atatu de noi insiene catu si de starile, in cari petrecemo.

Dupa aceste premise, firesce a trebuitu o'a intr'ega alcatuire a vietiei nostre comune sa fia falsa. Operandu cu nisce factori, care nu existu decatu in imaginatiunea nostra, trebuie sa damu lumii o creatiune imposibila pentru unu tempu mai indelungatu.

Chiaru si temelile, pre cari se radica organismulu vietiei nostre comune, suntu false, resultandu ele din nisce premise imaginare, fictioni cutesate asupra raportulu, ce exista intre poporulu maghiaru si celelalte popore ale tieriei. Este aprupe ridicolu a crede, ca tier'a va inceta a trece prin s'gduoiri, pana ce ea va remane constituita pre aceste temelii. Este unu reu, care vecinicu va impedece dezvoltarea pacinica atatu a pretinsiloru dominitori, catu si a supusiloru sei imaginari. Adeveratele stari si adeveratele raporturi sociale vecinicu voru isbi in constituti'a maestrita, voru isbi, pana candu nu voru indrepta reulu, ori, provocandu o s'gduoire iresistabila, voru darama falnic'a constructie.

Este pote o sentire generale unu felu de frica tainuita, care cuprinde cele mai multe suflete, este pote o presimtire a acestoru consequentie in opiniunea publica a tieriei nostre. Deca ea este, sa nu ne s'fiumu a-i da expresi'a.

O privire preste starile nostre este destulu, pentru ca sa motivedie cele mai grele inrigiri. Intr'ega ocarmuire se elatina, nu mai putienu finantiele, decatu administratiunea, nu mai putienu dezvoltarea economica, decatu acea etica.

Eri s'a tinentu prim'a siedintia a consiliulu celui nou de ministri in afaceri de ale guvernulu. Intre alte s'a desbatutu ce proiecte sa asterna ministrulu dietei la viit'oria intr'unire.

Dupa o scire din Bucuresci, fostulu maresialu de curte Georgiu Filipescu este denumitu de agentu diplomaticu la curtea din St. Petersburgu.

In Franci'a se ocupa in dilele din urma opiniunea publica si cu scirea despre scaparea din captivitate a comunistiloru Rochefort, Paschal Grousset Zou-urde Verliere. Toti acesti'a fura deportati la Caledoni'a nona, de unde scapendu au fugitu in noulu Sudvales.

Din Vien'a.

Ministrulu comunu se ocupa cu staverirea definitiva a bugetulu, care va fi

celu mai insemnatu obiectu in discussiunile delegatiuniloru ce se voru intruni in 20 Aprilie. Ca totu-deun'a s'a latitu si astadata fama, ca ministrulu de resbelu va cere plusuri insemnate in bugetulu seu, si asi'a dara in tote sessiunile are sa intempine cea mai resoluta critica. De asta data o voce ungara afia de lipsa, a protest'a din consideratiune catre starea financiale a statulu ungaru contra orcarei bogetului normalu. Acestu zelu inse a fostu pripitu, pentru ca bugetulu militariu, dupa cum se asecura din tote partile, va tiené computu de starea financiale a ambeloru imperie si se va restringe numai pre langa ceea ce e mai necesariu. A mediloc'i ceea ce e mai neincungiaratu de lipsa si a aduce interesele inarmarei in armonia cu finantiele statulu, este scopulu discussiuniloru la cari iau parte reprezentantii din ambele ministere.

Cumca acum apretierea starei financiale e o necesitate imperativa nu numai pentru Ungari'a ci si pentru Austri'a, acest'a e destolu de chiaru si ne amu insiel'a, candu desconsiderandu insemnatarea crizei vomu accept'a, ca acest'a sa treca fara de a influenti'a asupra finantieloru statulu. Deja in bugetulu pre anulu curinte, ce sta inca in discussiune, trebuid sa se considere neincungiarabilele consequentie financiale si inca nu se pote prevedé, ca corespunde-va succesulu facticu preliminarulu. Atatu sta inse, ca urcare continua a venitoriloru, constatata in tote esposurile finantieloru din anii din urma, voru suferi o intrerumpere. Va fi de lipsa ca sa se considere in preliminarulu statulu pre anulu urmatoriu capabilitatea contribuentiloru.

Ceea ce e necesariu pentru Austri'a, in mesura cu multu mai mare se pote aplic'a la Ungari'a. Delegatiunea ungara pana acum nu fu intrecuta de nice o corporatiune parlamentara in catu privescu bugetulu armatei, caci e sciutu, cumu din caus'a acest'a se escara conflicte dese intre delegatiuni, ba delegatiunea Austriei in urma nu potea scapa de imputarea ca ea in privinti'a devotamentulu patrioticu sta inderetrulu reprezentantiei Ungariei. Candu facea atare imputatiune Ungari'a credea inca, ca va potea snort'a usioru a trei'a parte din somele pre cari trebuid sa se solveze pentru afacerile comune, dara a venitu tempulu, candu ungurenii trebuiau sa vina la acea convictione, ca dezvoltarea economica a tieriei nu tienea pasu cu sarcinele financiale si din acest'a a resultatu disproporitiunea care se vede in deficitulu ce cresce din anu in anu. Cu totu devotamentulu pentru interesele comune, delegatiunea Ungariei va esamina cu ochiu criticu bugetulu militariu si fatia de pretensionile ministrulu de resbelu ea va desfasura starea slaba a finantieloru in Ungari'a.

Aceste consideratiuni voru intr'a si in consiliulu Coronei si voru fi decise-torie la staverirea bugetulu. De se va templa asi'a, apoi siguru se voru inongiar'a conflictele, la cari a datu ansa de atate ori discussiunea bugetulu militariu. Atatu in Ungari'a catu si in Austri'a poporele si reprezentantii loru sciut apretitiu interesulu celu mare, care e incopiatu cu dezvoltarea organica a poterei armate. Oper'a organizatiunei armatei care s'a inceputu cu atate sacrificie si s'a mai terminatu, nu va sta loculu, si reocerintie, basate pre acestu temeiu, nu voru intempina resistinti'a. Astadi unu reprezentante alu poporulu nu-si mai tiene de detorintia patriotica a vorbi si vota cu ori-ce pretiu pentru reducerea bugetulu militariu, a combata sistem'a armatei

stabile si a cohet'a cu sistem'a militieloru. Preste acestu punctu primitivu au trecut delegatiunile amendoue. Armata pre basea deobligamentulu generalu e o institutiune poporale si dezvoltarea ei nu e unu interesu inimicu poporulu.

Consideratiunea catre impreginar'ile financiale de o parte, apretierea trebuintieloru armatei de alta parte voru usura intielegerea intre delegatiuni. Cui va cere ministrulu de resbelu prea multu, acel'a sa se liniseasca privindu la imperiulu germanu, care fu consideratu de atate ori de modelu si in respectulu acest'a. Cestiunea, carea misca in presente cercurile politice si militare ale Germaniei, e de o insemnatare principiale mai mare, pentru ca ea involvedia resignarea dietei dela dreptulu de a mai incuviinti'a bugetulu anualu. Si cu tote aceste diet'a Germaniei nu va ave alt'a de facutu, decatu sa asculte ceea ce cere guvernulu imperiulu. Sistem'a, pre carea tote poterile Europoi se vedu constrinse a o accept'a, pretinde mari sacrificie si Austro-Ungari'a nu trebuie sa remana prea departe inderetrulu statelor militare din Europ'a, deca voiesce sa fia sigora si sa-si pastredie positionea sea in concertulu poteriloru europene.

Celima in „Pressa“:

Bucuresci 16 Martie 1874.

S'a vedutu cu multa placere de catre noi si de catre toti cati suntu in curentulu noutatiloru dietei, scirea data de diuariulu oficialu alu imperiulu austro-ungaru ca d. baronu Calice este numitu la noi agentu diplomaticu si consulu generalu alu imperiulu vecinu.

Acestu postu este de multa vacantu, si implinirea lui este unu gagiu mai multu despre bunele dispositiuni si relatii ce guvernulu austro-ungaru intretine cu noi. Alegerea personei este din cele mai escelente, dupa cate aflamu. D. Calice este, pre catu se scie, nu numai unu diplomatu distinsu, dara si unu eruditu cunoscutu. Dlai a facutu parte si a jucat unu rolu principalu in espeditiunile scientifiche tramise de guvernulu austriacu in parti departate ale globulu. A servitu in diplomati'a europeana mai multu tempu, si apoi a fostu mai multi ani consulu generalu in Chio'a si Japoni'a. De doi ani se afla intorsu in Europ'a, in servitiu la Vien'a; si in tempulu espositiunei a fostu insarcinatu a dirige lucrari importante pentru espositiunile orientale.

Numirea unu asi'a aginte diplomatiche nu pote decatu sa servesca si mai multu la intarirea si stringerea relatiuniloru diotre ambele state.

De candu Austri'a a inauguratu o noua politica in orientu, negresitu ca si posturile diplomatiche din asta parte a lumii trebuie sa le incredintiedie unoru persone la inaltimea misiunei.

Astu-feliu se observ'a ca, indata dupa intorcerea imperatulu Franciscu Iosefu dela Petersburg la Vien'a, reprezentantulu Austro-Ungariei la Constantinopole se aridica la gradulu de ambasadore, si se incredintia unuia din cei mari demnitari ai imperiulu, cunoscutu prin capacitatea ca si prin avuti'a sea, comitele Zichy, unguru de nascere. Sa notamu inca ca totu in acel'a-si tempu si Germani'a inaltia reprezentanti'a sea la Constantinopole la gradulu de ambasada.

Nu trebuie dara sa ne miramu deca, si la Bucuresci poterile cauta a fi reprezentate prin persone de insemnatare.

Cu catu representatiunea acest'a va fi mai buna, cu atatu poterile europene

voru fi mai bine luminate; și se voru convinge mai lesne ca România este o țară liberă, demna de a trăi prin viața ei proprie, și ca liberă în intru, respectată în afara în drepturile ei, ea va servi de o escelentă pondere pentru echilibrul necesariu în orientul Europei!

Allămu asemenea cu placere ca noul reprezentant al Angliei, d. Vivian, care vine în locul venerabilului d. Green ce s'a retras din cauză a etății, onoratu și recompensat cu demnitate, este asemenea o persoană foarte bine pusă în diplomatie, care servește chiar în ministeriul afacerilor straine din Londra. Pentru primă oară, ni se afirmă, guvernul englesu numește un consulu din corpul diplomatiei.

Nu putem fi decât multumiti și lingusiti și de această bună numire.

Cetimu în „Trompetă Carp.“:

Suntemu veseli, ori de câte ori putem să spunem câte ceva bun lectorilor nostri; și astăzi avem să spunem două lucruri bune; unul pentru omenii nostri politici, și altul pentru comercianții români.

Omenilor nostri politici le spunem ca cererea noastră necontentă de mai mulți ani de zile, de când am început să avem aginte politice și în alte părți afară din Constantinopol; dorința noastră, pe care am vedut-o cu fericire votată de camera încă de acum trei ani, dară pe care nu o vedeam realizându-se dorința noastră a avea un agent politic la Petersburg, ne-a spus Joi în camera, amiculu nostru ministrul de externe, ca guvernul Majestății Sale Imperatorului Rusiei, aru fi primindu cu placere să veda pre agintele române la Petersburg. Datorită și căvintă impune unui organu de publicitate să multimescă celor ce implinesc o dorință, o cerere a sea; cândă acea dorință a sea, adjuge să fie simțită de cei ce o potu esecută.

Nu scim să fi cerut altu jurnal înainte de noi un agent diplomatic al României la Petersburg, și de acea a noastră datoria imperioasă este să aretăm mai întâi profundă și respectuoasă noastră recunoștință Majestății Sale țarului Alexandru II; și să felicităm apoi pre inteligentele ministru actualu la cele din afara alu Mariei Sele Carolu I alu României.

Doi reprezentanți români am cerut noi în strainatate: unu agent politic la Petersburg și unu consulu comercialu la Salonic; pe cea dintâi amu dobândit-o prin dlu Vasalio Boerescu, cea de a două, o vomu dobândi-o prin dlu generalu Ioanu Ghika dela Constantinopol.

Unu pavilionu român în Thesalonica, este Prea Înalte domne, este domnule Ministru, este d-le agent romanu la Constantinopol, unu mare lucru, unu

forțe mare lucru dobândit pentru romanitate.

Vorbesc unu limbaj straniu inimilor de români din Macedonia pavilionulu tricoloru român în acelu portu, salutându pre marcă României, acuilă romana cu devisă celei mai ilustre, celei mai valorose dinastii Germane! — Este mare lucru, d-le Ministru, pavilionu român în portulu Macedoniei! — Nu credu inteligința superioară a d-tale se aiba nevoie de prea multe explicări în asemenea materie.

De prisos aru fi, credem, să mai dicem ca agintele nostru politice la Petersburg, trebuie să fie unu din cei mai eminenti personajuri ce posedă Statulu român: cu vedia, cu avere, cu nume, inteligința și cunoștința de lecturi; unu omu se scie să și ia și se și pastreze cu demnitate locul ce i confere marea Suveranu alu Rusiei, spre a reprezenta pre Suveranulu României.

Acăsta este scirea politică ce dăm astăzi lectorilor nostri: căsta-laltă, națională și ea, pôte bucura multu pre comercianții români de bețuri spirituoase și pre cei ce se gândesc la hygienu poporului agricolu român.

Dietă Ungariei.

Sedința dela 26 Martie 1874. — Sedința se deschide la 10 ore din zi. Procesulu verbalu din sed. precedentă se verifică, țera petitiunile înscrise se trecu la comisiunea de petitiuni.

M. Gall adresă ministrelor trei interelațiuni. Prin cea dintâi întreba pre ministrul instrucțiunii publice, ca pentru ce se platesc chiria asiă mare pentru cancelaria facultății de medicină, de ore-ce pre di ce merge scade chiria locuințelor în capitală?

Prin a două interelațiune întreba pre ministrul de finanțe, ca ce mesură cugetă a lua facia de direcțiunea financiară din Debretin, carea pentru totu felulu de pretensiuni procede cu aceeași rigore, ce este prescrișă numai pentru încasarea dărilor publice, și cu această ocaziune confiscă și vinde sub prețulu de estimatiune chiar și acele instrumente, cari sunt neaperați necesarie la cultivarea și lucrarea pământulu.

Prin a trei interelațiune urgedia numai responsulu la nise întrebări ce le adresase ministrulu de finanțe pentru o relaxare de dare de 7000 fl. ce o ceruse orasiulu Bözörmény, fără că să i se fi implinit cererea.

Iosifu Vidliczkay întreba pre ministrul de finanțe și comunicațiune, ca cu scirea și invoirea guvernulu se întempla, de oficialii dela cale ferate și permitu a vizita pre pasageri în interesulu monopolulu de tabacu? De că dá, apoi prin ce și motivă guvernulu asemeni dispușțiuni?

Tote aceste interelațiuni se comunică în scris ministrilor concerninți.

și ambii sei copii mai mici. Familiă sea locuiesc o aripă a fortulu situată spre nordu. Murulu grosu și înaltu formă unu unghiu dreptu într'unu din colțurile insulei. La piciorulu acestui muru valurile se spargu neincetatu la diece metri sub etagiulu de jos alu casei.

Maresialulu se scola la siepte ore: cetesce câte-va scrisori, acelea ce permite directorulu sa-i pervina, conformu regulamentelor emanate dela ministeriulu din intru, adeca desfacute. La 11 ore dejuna cu femeia, copiii sei și colonelulu. Dupa dejunu, amendoi barbatii se scola și mergu să se preumbla pre teratia.

Acăsta teratia, lungă de 37 pasi, cuprinde tote gradinele de care au vorbitu unii novelistu reu informati, 37 pasi de lungă! Este unu felu de capu care da în marea și la care au mai adăugat, în cele din urma tempuri o teratia cotitorie spre partea de apus a insulei. — Totalu: aproape 97 pasi.

Au vorbitu asemenea de boschietii de aleiuri de platani. Vai! aceste aleiuri, de platani sunt compuse de doi arbari, enormi, este adevăratu, — dară care par

Adamu Lazar întreba pre ministrulu de justitiă, ca are de cugetu a prezenta camerei un proiectu de lege cu privire la nimicirea efectelor publice scoșe din comerțu?

Ministrulu răspunde, ca rezolvarea acestei chestiuni este tare necesaria, înse totu-odată este și foarte grea. Pentru pregătirea proiectulu de lege în această privință s'a emis o comisiune constatorie din membri ai diferitelor resorturi, ministeriali. Acăsta comisiune lucra încă la acestu proiectu, care îndată ce va fi gătat se va prezenta camerei.

Eduard Zsedényi, că presedinte suplent alu comisiunii de 21 aduce la cunoștința camerei, ca această comisiune, și anume subcomisiunea de 9 membri, după 68 de sedințe ce le-a ținutu, și-a încheiatu lucrările și a prezentatu raportulu seu foarte amplu și detaliatu. Comisiunea de 21 se vede acum constrinsă a se adresă cu următoarea întrebare către onorab. camera: Nu cum-va comis. de 21 să nu-și mai continue lucrările se, ci, dreptu rezultatulu lucrărilor se de până acum, să prezente camerei raportulu subcomisiunii de noue, pentru că apoi acestă, în sensulu concludusulu luat, să-lu transmită fără amănare ministeriulu?

Ladislau Korizmic spriginesc propunerea lui Zsedényi, țera Dan. Irányi o combată și, pentru casulu cândă ea s'aru acceptă, și rezerva dreptulu de a prezenta unu votu separat.

Fr. Pulszky face propunerea, după carea comis. de 21 aru ave să prezente camerei elaboratulu subcomisiunii de 9, fără de a-lu mai lua în deșabere meritōria.

Dupa ore-care deșabere, la carea participa mai multi oratori, propunerile se punu la votu și a lui Pulszky se primesc. — Comis. de 21 va fi deci avizată de-a procede în sensulu acestei propuneri.

Se procede apoi la alegerea vicepresedintelui și a membrilor delegațiunii conchiamate pre 20 Aprilu. De vicepresedinte se alege Carolu Tormă. Resultatulu alegerei membrilor delegațiunii se va publica în sedința de mâne.

Sedința dela 27 Martie 1874. —

Dupa formalitățile îndatenate, referințele Coomanu Széll prezintă în numele comis. de 21 elaboratulu subcomisiunii de 9; prezintă mai departe protocoalele despre sedințele ținute de comisiune, conspectele și bugeturile proiectate pre anii 1875—77, precum și tote acelușe ce se țin de protocoale, și rōga camera a tipari raportulu și apoi a-lu transmite ministeriulu.

Se publica apoi resultatulu alegerei membrilor delegațiunii.

Presedintele comunica apoi, ca în septamană venitoră camera va mai ține o sedința pentru primirea nunciilor

a se întreba unu pre altulu care va înmuguri întâi. Apoi sōrele nu bate nici odată pre această teratia, împedcându-lu înaltimea murulu de a resfrange cea mai mica radia.

Acolo dela prandiu până la cinci ore, cei doi solitari mergu, mereu mergu, măsurandu metodicu cei 97 pasi de preumblare care li s'au măsuratu pentru douăzeci ani și afara de acestu spațiu le este opritu de a pune piciorulu.

La ce cugetă ei? Ce vorbesc ei în aceste patru ore de umbletu pre aceleasi dale, pre aceleasi fire de ierba?

Ei vorbescu adesea de Metiu, de Franța, și raru de procesu. Condamnatulu este convinsu ca eră buna cauză a lui; remane în această iluziune și vorbește cu convicțiunea unu omu necunoscutu. Apoi, conversațiunea cotidiană, monotona, se finese prin lăngzala. Atunci maresialulu se opresce și siede pre o banca, colonelulu siede lângă elu și amendoi privescu astfelu marea care se întinde la piciorle lor, sōrele care se culcă că într'unu incendiu, miscarea ce-

camerei boierilor și pentru publicarea legilor ce se voru fi sancționatu până atunci.

Acea parte a procesulu verbalu ce se referesc la alegerea membrilor delegațiunii se verifică. Înainte de 15 Aprilu nu se voru mai ține sedințe meritōrie.

Cetimu urmatoriulu importantu articolu în „Memoriulu diplomatique“ dela 21 Martie:

Se scie ca țerile supuse dominațiunii otomane sunt dintre cele mai fertile de pre pământ, gratia bogăției naturale a solului și dulcietii temperaturii. Cu tote acestea cultură se afla pretutindeni într'o stare de neglijență estrema. Lipsă de ori-ce felu de proprietăți, lenea înscută la turci și atasiamentul loru către usagiile vechi, lipsa de căi de comunicațiune, lipsa midilocoloru de irigațiuni seu starea de slabiciune în care le-a lasatu să cada mai cu seama în interiorulu Asiei mici, în Siria și în țerile de pre țermurile Eufratulu se opun la cultivarea pământulu. Cătu despre industrie, alu cărei centru se afla mai cu seama prin orasie, ea nu se afla redusă numai la starea cea mai miserabilă în tota părțile imperiulu, ea este astăzi mai inferioară chiar de cătu cum eră odinioară. Numai esista manufacture propriu dise. Câte-va ramure industriale au atinsu unu ore-care gradu de superioritate; dară în totalu ele au o prea mica importanță pentru a constitui o industrie mare și a da locu la unu comerțu întinsu.

Organizațiunea politică a imperiulu otomanu prezintă în tote lucrurile caracterulu despotismulu asiaticu și alu arbitrarulu nemarginitu alu suveranulu. Reformele operate în tempu de vre-o patru-dieci ani încōce în administrațiune sunt atâtea iluziuni europene; hăti-serifulu dela Ghiulhanu a fostu o încercare slabă făcută spre a redică unu felu de barieră contră vointiloru absolute ale Sultanulu, și cu tote acestea a remasu litera mōrtă în midiloculu barbariei turcesci. Se ajunsu aproape la disperare despre lumea musulmana, fia pentru propria sea reformă, fia pentru populațiunile crestine pre cari nenorocirea evenimentelor le pusesu sub dominațiunea sea directă. A satisfice pre Europă în Turciă spre a mantienē pre Turciă în Europă, — această a fostu și este încă ideia constantă a omenilor de stat și Turciei. Ei și platescu cu apariția, și nu lucrăza de locu sub impulsione propriei lor cugetări și a condițiunii adeverate a societății musulmane; lucrările lor reformatore nu sunt de cătu nise imprumutări penibile contractate numai pentru a sustienē o viață ce se clatina și unu statu care cade din ce în ce în ruina.

Totu ce ei facu în direcțiunea acestă este superficialu și sterpu. Cătu despre diplomatiă europeană care, în cei din urma trei-dieci de ani, s'a ocupatu multu cu im-

loru trei seu patru bărci care circula la piciorle fortulu.

Dincolo de această mare, cam în fată a acestei insule, unu omu se asiedă odinioară. Se numea Marius și cugetă asemenea asupra ruinelor.

Maresialulu intra la siepte ore. Fumăza după mâncare, până la noue ore și jumetate, și se culcă la diece. De multu tote portile casei sunt zavorite.

Copiii au jucării. Ei s'au deprinsu cu această viață claustrală și se amusa cum potu pre teratia. Une-ori celu mare merge de se preumbla cu directorulu.

Este detentiunea cu totu ce are ea de fatigant și posomorțu.

Colonelulu nu e de această pareră seu este devotamentulu incarnatu, căci revine îndată a o impartăsi cu maresialulu. Omenii capabili de asemenea sacrificiuri sunt rari în aceste tempuri.

Bravulu Vilette i paru naturale tote acestea.

Doce-dieci de ani pre această teratia în fată a acestei perpetue tristeti care se numesc marea! . . .

„Rom.“

FOISIORA.

Condamnatulu dela Trianon la Sainte Marguerite.

Colonelulu Vilette, cunoscutu din procesulu lui Bazaine, adjutantulu și creancierulu Pilade alu condamnatulu maresialulu, a căru închisōre o impartasiesc și elu de buna voia în insulă Sainte Marguerite, a sositu acum câte-va zile la Parisu spre a-și vedē familiă și a comunicatu diariulu „le Goulois“ nise detalii despre modulu vietii amiculu seu prisonieru. Estragemu și noi din arătările sentimentale ale acestei foi bonapartiste următoarele:

În urmă unu conflictu escatu între directorulu civilu și oficerulu care comandă garnisōnă fortulu compusă de 100 omeni, Bazaine și familiă sea au fostu puși sub autoritatea și priveghiarea exclusivă a autorității civile. La începutu Bazaine avea cu sine numai pre fiulu seu de 7 ani; de 14 zile înse pre insulă Sainte Marguerite se afla sociă

periculo otomanu, ea credea ca a facutu totulu pentru intarirea acestui imperiu obtinendu pentru administratiunea turca ore cari amelioratiuni, si in favorea crestintiloru din Orientu ore-cari concesiuni. Tote acestea fura iluziune ! Politic'a temporana a recunoscutu imens'a insuficientia a tuturor acestora tentatiuni. Ea petrunde astadi mai departe de catu suprafaci'a lucrurilor; ea scie ca Turci'a nu este de catu unu bastimentu vechiu care nu se mai pote tiene pre mare de catu cu carena noua, cu vele noua si cu altu echipagi. Acestu imperiu semea cu calulu pre care Rolandu, in firi'a sea, 'lu trage de freu; elu are tote calitatile calalui, deca aceste calitati sunt paralizate printr'o mica nenorocire, aceea ca e mortu.

In fati'a acestei stari de lucruri s'a pretinsu ca puterile dela nordu voiescu a impartii intre densele succesiunea Sultanului ! Aci este eroarea ! Ele nu voiescu sa sustiena imperinlu otomanu, deca elu nu s'aru putea sustiene prin elu insusi; dara ele nu voiescu ierasi alu aneasa la teritoriile loru respective; si candu ultim'a sea ora va suna ele voiescu a stabili pre ruinele sele unu sistemu de noi state crestine pre cari le voru lua sub proteciunea loru comuna Tempulu e unu stapanu mare; problema dificila pre care politic'a secolului alu XIX a voitu s'o transez'e prin fortia tunului, finele secolului alu XIX seu secolulu XX voru sci ale resolve prin cãile pacifice ale diplomatiei. Turci'a a incetatu de-a fi unu subiectu de alarma pentru puterile Europei cari nu se voru mai bate pentru acestu imperiu !

Representatiunea universitatii districtului si a urbei Fagarasiu in caus'a arondarei municipia-loru.

(Urmare)

Aceste parti in totale cu estensiunea de 83 miluri patrate, cu 163 de comuni, 163,625 de suflete si cu o cantitate de contributiune 535,473 fl., precum probedia conspectulu B, aici achisu, luandu in legatura referintiele teritoriale, aru forma unu teritoriu corespunditoriu pretensiuniloru unei administratiuni bune catu si corecte.

Relativu la prevenirea ore caroru obiectiuni obveninde, voimu a observa cu tota supunerea, ca prin infiintarea comitatulu Fagarasiu nu sufere nici o scurtare, nice comitatulu Brasiovului, nice alu Sabiuului; de ore-ce si in casulu arondarei comitatulu Fagarasiu, celu dintai cu unu teritoriu de 92 miluri patrate, cu 137 de comunitati, 210,930 de suflete si cu fondulu de contributiune de lipsa; iera celu din urma cu unu teritoriu de 70 miluri patrate, cu 180 de comunitati, 158,579 de suflete, si cu unu fondu de contributiune de ajunsu, se arata ambe asi de estinse, incatu se voru pote administra cum se cuvine fara ingreunarea preste mesura cu contributiunea gremiale.

Prea onorata Camera !

Universitatea districtulu Fagarasiului catu si cea urbana, care intru asemenea dorescu o administratiune buna, si justitia esacta, au primitu impartirea si incorporarea districtulu si a orasiulu conformu proiectulu ministeriale cu intristare; de ore-ce prin aceea nu numai ca i s'aru sterge numele gloriosu istoricu din sirulu jurisdictiuniloru, ma ce e mai multu, uniculu centru comerciale si alu comunicatiunii in o distantia de 19 miluri intre Sabiu si Brasiovu, va se dica urbea Fagarasiu, aru fi amenintata prin aceea cu nimicirea totale, cari giuristari aru eschide cu totulu pre locuitorii districtulu, catu si ai orasiulu dela autonomi'a loru si dela folosint'a drepturiloru nedisputavere, numai din caus'a departarei teritoriale; de ore-ce alara de partecic'a Branului, care si mai inainte s'au tenu de Brasiovu, si care acum'a s'au incorporatu iera acolo, — nici o parte a acestui districtu nu gravitadia nice cu Brasiovulu, nice cu Sabiuulu, — ma din contra partea

teritoriulu proiectatu de noi cu mica exceptiune gravitadia totu la Fagarasiu in privint'a comunicatiunii comerciale, industriei, catu si a castigarei de pane.

In istoria patriei nostre adese-ori au jucat rol'a insemnata Fagarasiulu, apoi in tempulu mai nou au inceputu a se desvolta, atatu in privint'a culturai sociale, industriale si comerciale, catu si atingatoriu de politic'a statulu. Elu formedia punctulu centrale, la care locuitorii acestui districtu si cei din giuru concurgu ca la centrulu naturale.

Importantia acestui districtu ca jurisdictiune, precum probedia si istoria, totu deun'a fu recunoscuta si prin legislatiune, cace radicanduse Fagarasiulu la „barona-tu liberu“, Capitanulu supremu alu acestuia ca guvernatoriu atatu civile catu si militaric au respunsu asup'a i de sine statatoriu, si pre candu apoi legea anului 1650, desfiintendu liberu baronatele in Transilvania, acestu unulu alu Fagarasiulu totusi s'a sustienutu si mai incolo ca atare, caci pentru corespunditoria conducere atatu in privint'a administratiunii civile, catu si militare, precum si pentru aperarea acestui punctu alu terrei, s'a aretatu de necesariu.

Nu avemu de a pomeni dara remniscentia glorioasa si neuitavera a Fagarasiulu seu rolele lui de sub domnitorii nationali, ci numai atata amintimu, ca si cu ocaziunea arondarei sub imperiulu lui Iosifu alu II-lea s'au sustienutu districtulu Fagarasiulu cu resiedintia in Fagarasiu ca unu punctu, a caruia necesitate in privint'a supraveghierii statulu cu considerarea marginii lui de catra amedi — s'au recunoscutu, pre care dara nice regimulu presente cu privire la relatiunile date nu-lu pote trece nice odata cu vederea.

Poporulu acestui districtu desfetatu, aflandu-si emporiulu in Fagarasiu din departare de mai multe miluri gravitadia aici atatu pentru satisfacerea lipselor, catu si pentru vinderea productelor lui, precum dovedescu acest'a tergurile de septamana catu si de tiara, tare cercetate; pentru acea dara arondarea Comitatu lu Fagarasiu in forma data si ceruta de noi aru indestala si pre lucnitorii partiloru incorporande atatu pentru folosirea libera a drepturiloru autonomice, catu si cu privire la influintiandele preture si judecatoric cercuali in locurile centrale potrivite, adeca: A v r i g u l u de Fagarasiu $6\frac{1}{8}$ miluri, A g n i t ' a de Fagarasiu $5\frac{1}{8}$, C i n c u l u m a r e $2\frac{7}{8}$, R u p e a $5\frac{1}{8}$, V e n e t i ' a seu S i e r c a i ' a de Fagarasiu $2\frac{1}{8}$ un'a, iera alt'a $1\frac{1}{8}$ miluri, si in fine Fagarasiulu pentru inlesnirea cauzelor litiganti. Din altele puterile de lucru, cari atata acum'a, catu si dupa arondarea comitatulu stau la dispositiune libera dupa norm'a cea sustatoria despre lucrulu drumuriloru, se potu tiene acelea asi in stare buna, incatu dela Fagarasiu, care singuru numai se pote lua de resiedintia comitatulu, si cele mai departate parti ale comitatulu nou nu aru cade asi departe, incatu se sufere ver-un'a scurtare in folosint'a libera a drepturiloru sele, caci Urbea-Fagarasiu aru veni departata de comunile din marginea hotarului catra media nopte, T r a p o l d u de 5 miluri, de catra amedi culmea Carpatiloru de $3\frac{1}{2}$ miluri, de catra resaritu R a o o s i u l u inferioru de $5\frac{1}{8}$ miluri, si in fine de catra apusu comunitatea B r a d u de $7\frac{2}{8}$ miluri.

Apoi deca cine-va e amicul unei arondari corespunditorie trebuie sa se impace cu principiulu egalei indreptatiri si cu renuciarea la privilegie, comitatulu celu nou aru restitui linisea turburata a spiritelor acestui municipiu, — si districtulu Fagarasiulu cu trecutu istoricu, care de si cu sustinerea in forma noua, este totu acelu districtu, ce inea sub domnia absolutistica a lui Iosifu alu II-lea s'a sustienutu ca necesariu in interesulu de guvernare alu regimulu de atunci de salutaric si corespunditoriu, si acestu periodu nu-lu pote invinui nimenea, ca dora aru fi favoritu nationalitatile ori privilegiele.

Prin infiintarea Comitatu lu Fagarasiulu partile confederande nu s'aru

rumpe din acea indatinata si dulce legatura, la care gravitadia in cauzele de comertiu, dara nici interesulu statulu nu dictadia, ca locuitorii unui teritoriu estinsu si departatu, sa caute oficiuri, — sa-si esercitadia drepturile municipali si sa-si implinesca datoritiile oficiose administrative in atari locuri, despre cari comertiu si comunicatiunea loru nici ca scie.

Arondarea, respective incorporarea proiectata nici in privint'a situatiunii geografice nu aru corespunde pretensiuniloru unei administratiuni bune, care este in interesulu statulu, caci partea cea mare a comunelor departate dela resiedintia municipiulu aru ingreuna si aru slabi gubernarea centrale, iera supraveghierea statulu aru deveni destramata, ale caroru urmari aru fi ca — cu administratiunea amu deveni acolo, unde amu fostu pana acum, ori nici acolo, pre candu problem'a vietii statulu este o administratiune buna si corecta, apoi supraveghiere stricta. Noi cu tota siguritatea potemu pune intrebaria ingrigitoria, ca ore prin o arondare nepotrivita activitatea organulu celui mai insemnatu alu statulu constitutiunele, a reprezentantiei municipali, nu se va nimici ?

Dara impartirea respective incorporarea proiectata a districtulu aru fi o operatiune si contra intereselor materiali ale statulu, de ore-care in acestu districtu posedu statulu mai multu decatu 70,000 de juguri proprietate de pamentu, porta economia insemnata, are armesari si ergelie, spre a carora administrare si economisare, candu aru fi silitu a concurge totu odata la ambele puncte centrale, la Brasiovu si la Sabiu, fiindu ambele tare departate de aici, aru suferi multa dauna si scadere, caci precum este in genere cunoscutu, referintiele urbariali inca nu suntu regulate definitivu

(Va urmã)

Publicatiune asociatiune !
Membrii asociatiunii filiale din Sabiu a asociatiunii amplotiloru din monarchia austro-ungara voru tiene in 26 Aprile a. c. la $10\frac{1}{2}$ ore a. m. o adunare locale **estraordinaria** pentru alegerea a 2 reprezentanti ai acestei filiale la adunarea generale pentru anulu curinte.

Localulu adunarei se va aduce la cunoscentia publica la tempulu seu.

Sabiu in 1 Aprile 1874.

pentru comitetulu localu

Ioane Süssmann m/p.
presedinte.

Aloisu Szábel m/p.
secretariu.

Varietati.

**** (Agintele Romaniei la R o m a n o) D. Const. Essarcu** avu onorea de-a fi primitu in audientia particulare prin regele Italiei, caruia i dele scrisorea autografa de felicitatiune la ocaziunea aniversarei de 25 uni a suirei pre tronul a regelui Vict. Eman. din partea domnitorulu Romaniei. Regele primi pre agintele rom. cu multa bunavointia, asigurandu-lu despre simpatihiele sele pentru Romania si domnitorulu ei.

**** Fructe inghetiate** — Cui nu se intempla ca se arunce fructe iern'a pentru ca suntu inghetiate ? Eaca unu medilocu de ale aduce in stare buna, pre care lu recomandam cercarii menagieriloru nostre: se punu fructele inghetiate in apa catu de rece, si se lasa acolo catu-va tempu. Se formeza atunci impregiurulu fructulu o coja de ghiatia, care, topindu-se mai pre urma incetu cu incetu, lasa fructulu asi de frumosu, dupa cum era inainte de-a fi inghetiatu.

Acestu midilocu se intrebuinteaza mai cu sema pentru pere, cari, fara de acesta nu 'si mai vinu in fire.

Nu trebuie sa se apropie la focu fructele degerate, caci atunci se strica pre locu.

**** Comunitatea Orsiova** din cotulu Severinulu capeta dreptulu de

a tiene tergu de septamana in fia care Luni si Joi.

**** O noua lumina electrica.** — Omenii de sciintia si industriasi lucrza pre capete ca sa descopere midiloece de iluminatiune eftine si intense. In momentulu de fatia o machina Gramme, perfectionata, este espusa in Visminter-Bridgeroad. Printr'o dispositiune dibace curintele magnetoelectrice ce produce este cu totulu neintreputu; prin urmare masina nu desvoluteza nici scantei, nici caldura. Conducendu in proportiune de 400 revolutiuni pre minutu ea produce o putere luminosa egala cu 15,000 luminari, cu pretiulu de unu schilingu pre ora (1 leu si 25 bani.)

Acesta masina se pote intrebuintia nu numai pentru luminatu, ci si pentru diferite fabricatiuni, precum este preparatiunea ocelulu si a alcalieloru caustice. Cu aceea-si masina s'a facutu si analis'a spectrale a diferite metale. Vargi necunoscute pana aci in spectru, au doveditu puterea acestei masini. (Revista Scientifica)

**** Printr'o coincidentia din cele mai curiose,** la 15 Februaru, s'a prezentatu dinaintea curtii de Apelu din Bucuresti, sectiunea 3, D. B. ingineru din „scola de poduri si sosele din Parisu“, si care s'a distinsu la 19 Ianuarie in 1871 la Buzenvalu, ultim'a esire a gardei nationale din Parisu spre St. Cloud, contra prusianiloru; este chizmatu ca expertu intr'o afacere a societatiei actionariloru cariloru ferate romane. Dupa ce 'si spuna numele, pronumele si profesiunea, este invitatu a pune man'a pre cruce si a repeta formul'a juramentulu. D. B. inse refusa de a indeplini acesta formalitate; d-sea se declara ca neapartenendu nici unei religii, sentimentulu d-sele intimu nu-i permite de a invoca numele crucei seu ala alui Dumnedieu.

Curtea facendu aplicatiunea art. 241 din procedura civila, dispositiune pre care legiutorulu nostru a imprumutat'o din cod'cele genevesu, autorisa pre D. B. a declara puru si simplu ca „se obliga pre onore si consciintia“.

**** In comunitate Bodu** in tiara Barsei se infiintia unu oficiu postal, de care se tenu comunitatile Arapatak, Bodu si Erösd. Oficiulu si incepu activitatea sea cu inceputulu lunoi lui Aprile a. c.

**** — (Pata in soare).** Unu astronomu din Philadelphia se urca intr'o di in observatorulu facultatei de sciintie; observandu soarele, zari de odata prin telescopulu seu o pata considerabila in disculu solaru. Cuprinsu de mirare incepu sa observe mai cu atentiune acestu fenomenu.

De aici elu trase o multime de deductiuni, care de care mai amenintatoric pentru sermanulu nostru globu.

A doua di acelea-si observatiuni, si acelea-si deductiuni; in fine intraga societate academica se puse in miscare si observandu acesta pata, conchise, ca globulu solaru are sa se stanga. Pana sera, totu orasiulu Philadelphia fu informatu despre acesta savanta descoperire, pre care o comentata fia care in felulu seu.

A trei'a di inse, astronomulu nostru, spre marea-i deceptiune, descoperi ca acea famioasa pata, nu era de catu o musca morta ce se strecurase intre lentilele telescopulu !

**** Lipsa de profesori.** „Monitorulu oficial“ alu Romaniei publica list'a catedreloru vacante in invetiamentulu secundariu si superiore pentru a caroru ocupare se va tiene concursu la 1 si 15 Septembrie si la 1 Octobru, a. c. st. vechiu. — In circumscripiunea Bucuresciloru 28 catedre vacante, — in circumscrip. Iasiiloru 8 c. v. in circumscrip. Craiovei 5 c. v. in circumscrip. Berladului 10 c. v. Cu totulu 51 catedre vacante. — Caus'a acestei aparintie este ca professorii suntu reu salarisati si tenerii rom. se arunca toti pre cariera juridica, firesce multu mai castigatiosa.

**** (Cãile ferate române.)** Era unu tempu candu Ungaria avea o opiniune forte optimistica despre starea financiale si des-

pre capabilitatea țerei, de acea guvernul ungaru a proiectat atunci nu mai putienu decât cinci junctiuni cu drumurile Romaniei. Guvernul din Bucuresci calcula inse mai bine cu capabilitatea sea și dechiară din capulu locului, ca cladirea a cinci linie e unu lucru imposibilu. Guvernul unguerescu tienne lini'a Brasiovu—Ploesci de mare insemnatate și acest'a cu deosebire din punctu de vedere strategicu, și vedindu, ca guvernul Romaniei, care tienne acest'a linia de unu lucru secundariu, nu pune cladirea liniei in lucrare, apromise, ca va garantă Ungari'a interesele și pentru lini'a româna deca se va cladi. Romanii a respinsu acest'a imbiare, fiindu ca venea prin acest'a concessiune in ore care referintia de atarnare fatia cu Ungari'a. Totu pre tempulu acel'a s'a discutatu și lini'a Bazias—Orsiova. In privintia acestei linii guvernul ungaru nu se potă decide trei ani deplini. Societatea drumurilor ferate de statu din Austri'a a cerutu intreprinderea acestei linie pentru lini'a ei sudostica și asiă eră in lucrare pâna la Bazias. Guvernul din Bud'a-Pest'a voia de o parte sa castige folosele acestei linie pentru societățile specificu ungarie, anume pentru lini'a Tis'a și Alföld, de alta parte voia sa favorizeze prin acest'a linia mai multe locuri (Lugosiu Caransebesiu), cari pâna aci erau neglese. Pâna ce dură acest'a siovaire Romanii a terminatu cladirea liniei Bucuresci—Orsiova; sinele suntu asediade pâna la punctulu de junctiune memoratu mai in urma și in putiene luni se va poté deschide comunicatiunea. Dara lini'a acest'a se revarsa in o ulitia infundata fiindu ca din partea Ungariei nu s'a decisu nimicu cu privire la lini'a Bazias—Orsiova. Acum guvernul românu e acel'a care intietiese la regimulu din Pest'a acest'a cestiune a drumului ferat și ministrulu de comunicatiune Cantacuzeno dechiara ca e gat'a a concede statulu vecinu lini'a Ploesci—Brasiovu și a o cladi chiaru pre spesele sele, numai Ungari'a sa medilocesca junctiunea la lini'a Orsiova—Bucuresci. Intra cea veni inse preste Ungari'a cris'a financiale, care dovedi ca cele cinci linii ungaro-române nu suntu decât unu visu. La acest'a mai veni și cris'a ministeriale, care impedeacă ori ce actiune. Acum candu și financiele Romaniei nu concedu decât unu multu cele doue linii memorate, pertractările se voru restringe numai pre lănga acestea doue junctiuni. Aceste pertractări stagnedia in câtuva prin demisiunarea domnului de Schlechta care a fostu denumitu de aginte generalu la drumurile ferate turcesci a lui Hirsch, dara se voru reapucă in celu mai de aprôpe tempu pentru ca s'a denumitu unu aginte nou. Fiindu ca guvernul Romaniei e aplecatu și fiindu ca Ungari'a pune unu mare pondu pre comunicatiunea câilor ferate cu principatele dunarene, acest'a afacere in scurtu tempu se va resolvî definitivu.

Unu scurtu tractatu despre instituttele de corectiune.

(Urmare.)

Trebuie aplicate dara astfelu de midilôce psihologice și pedagogice, prin cari sa se corige internolu omului, sa i se cultive mintea și inim'a criminalistului, că asiă cunoscendu și intielegendu reulu și urmările cele rele ale faptelor sele criminali, sa urăsca aceste fapte, și că sa scia, cum sa vietuiésca pre venitoriu, sa nu mai recada in fapte criminali, din contra sa scia duce o vietia onesta, sa iubésca dreptatea și adevêrulu, și acestea sa-i fia tienti'a vietiei sele.

Senocratu fiindu intrebatu, ca ce tienti vrea sa ajunga cu invetiaceii lui, au respunsu: „Ut id sua sponte facerent, quod cogenter facere legibus (Cic. de republ. 1. 2.)“ Si instituttele corectorie au de tienti, sa influentiedie și sa lucre in astfelu de modu asup'a criminalistilor, că ei de buna voia, adeca din o convictiune statornica, sa faca, aceea ce demanda legile a face. Numai atunci voru poté fi pre venitoriu ômeni

onesti și crestini buni, căci pré nimeritu dice in privintia acest'a unu scriitoru latinu: „et prodesse volunt boni virtutis amore.“

Din acestea se vede câtu de sublima, dara totu odată și câtu de grea este problem'a, ce o au instituttele corectorie, potu dice, ca ea este mai sublima, mai ostentorie și mai grea, decâtu aceea problema ce o are educatiunea in genere, mai sublima, pentru ca are sa faca din omu stricatu omu indreptatu, din indvidu periculosu statulu și societății omenesci unu indvidu folositoru tuturoru; și mai grea și mai ostentoria, pentru ca ea este o educatiune supletoria seu correctiva avendu inaintea sea unu pamentu neseminat și môle precum este inim'a cea fragela a tierimii, ci unu câmpu parasitu și intelenitu, precum este inim'a ômeniloru imbetraniti in reutâti.

Si tocmai acest'a este caus'a, ca instituttele corectorie au trecutu prin mai multe faze in desvoltarea și perfectiunarea lor, facendu-se totu felulu de incercări și indreptări prin indelungat'a experintia.

Sistemele instituttelor de corectiune.

Pentru că sa-si potă face, stimatii cetitori, ore-care imaginare despre stadiulu de perfectiune, la care au ajunsu cestiunea, de care me ocupu, voi amintî, pre câtu mi suntu cunoscute din isvôrele, ce le-amu potutu capetă la dispositiune, diferitele sisteme mai insemnate a instituteleru de corectiune.

Pre același tempu, cându Howard se ocupă cu predilectiune cu reformarea carcerilor, s'au suscitatu caus'a acest'a și in Americ'a, anume in Filadelfia, unu orasiu edificatu de quecari. In anulu 1776 s'au formatu aci o societate pentru cercetarea carcerilor și ameliorarea lor. In urm'a staruintei acestei societăți se statorî prin lege principiulu, că cei condemnatii la inchisore sa se clasifice dupa genul, dupa etate, caracteru și capacitate de lucru; iera pentru cei mai selvatici și renitenti sa se faca chilii separate pentru câte unu indvidu pre lănga ocupatiunea necesaria.

Legea acest'a dase ansa la o desbateru viua prin pressa. Quecarii nu vreau sa privésca carcerile de case de pedepsa și de lucru, ci de penitentie, și fiindu ei aplecati dapa religiunea lor la contemplatiuni singurate, ei pledau cu deadinsulu pentru inchisore separata și inca cu atât'a asprime, că și ocupatiunile și viziile sa fia oprite. In sensulu acest'a s'au și edificatu la anulu 1822 doue instituttele in Pensilvani'a, unulu la Filadelfia și altulu la Pittsburg.

Opiniunea acest'a inse fu combatuta in cele-lalte state ale uniunei, cu deosebire in New-York și Massachusetts. Si aci fu necunoscutu principiulu, că sa se puna o deosebita purtare de grigia, că condemnatii sa nu se strice moralmente mai tare in inchisori, ci sa se indrepteze, afirmandu-se, ca acestu scopu se poté ajunge mai siguru prin dedare la lucru, prin punctuositate și prin disciplina. Pondulu celu mai mare sa se puna inse pre lucru. Pentru aceea inchisorile au se devina preferente case de lucru; demoralizarea sa se incungiure mai bine prin aceea, ca condemnatii preste noapte sa se inchida in chilii separate de dormitu, iera diu'a sa lucre laolalta sub priveghiare severa, demandandu-li-se o tacere absoluta. Ori-ce comunicare prin cuvinte seu semne sa fia strictu oprita sub amenintiare de pedepsa corporale; sa nu se folosésca fatia cu condemnatii nici unu feliu de agrariare. In anulu 1821 s'au și edificatu dupa principiulu acest'a unu institutu de corectiune in Auburnu lănga New-Yorc.

Acest'a este inceputulu celoru doue renumite sisteme a instituttelor de corectiune din Americ'a, adeca: 1) a sistemulu Pensilvanianu, numitu și sistemulu isolărei, și 2) a sistemulu Auburnianu numitu și sistemulu tacerei, — cari din anu in anu s'au modificatu și perfectiunatu.

In sistemulu pensilvanianu deja dupa siése ani s'au facutu unele modificări. Inchisora separata au remasu; inse s'au statoritu, că in tota diu'a sa cercetiedie pre condemnatii prin chilii barbati de specialitate, cu frie'a lui Ddieu; că pre lănga ocupatiunea necesaria condemnatii sa se instruede din invetiamentulu moralo-religiosu.

Sistemulu auburnianu au suferita acea modificare, ca nu numai in tempulu de pauza, ci și sub lucru sa fia iertata vorbirea despre ceea ce privește lucrulu.

Sistemele acestea cu deosebire celu pensilvanianu s'au latitu nu numai in Americ'a, ci și in multe statori din Europ'a firesce pre lănga diferite modificări, asiă încâtu poté nu s'aru află doue instituttele cari sa fia tôte asemenea in privintia sistemulu. (Va urmă)

S a b i u , 9/21 Martiu 1874.

Domnule redactoru! In nr. 19 dto 7/19 a. c. alu „Telegrafulu Rom.“ fatia 75 unde se polemiséza cu „Albin'a“ relativo la nr. 17 a. c. elu acestea, occurre și pasagiulu: „Cum suntu necontentele și emotionate prelegeri cari se tienu . . . pâna și eleviloru institutulu archidieceșanu, dupa cum se vimeresce, spre a depopularisă officie eclesiastice și in fine și fôia nôstra.“

Neavendu subscrișulu nimic'a comunu nici cu nr. 17 a. c. din „Albin'a“ și prin urmare nici cu polemia „Telegrafulu Romanu“ nici chiaru cu acest'a; fiindu ca citatulu pasagiulu, atinge, pré de aprôpe institutulu nostru archidieceșanu in genere, iera specialmente pre intregu corpulu profesoralu, carele singuru tienne prelegeri in acelu institutu, și in lini'a prima pre subscrișulu in calitatea lui că directoru, carele, in poterea instructiunei ce o are — și dupa firea lucrulu — este responsaveru de starea invetiamentulu și a instructiunei eleviloru institutulu, de educatiunea acelor'a și preste totu de vedia institutulu in afara; — care că din seninu se trage la midilocu și se amesteca in acest'a polemia de elu cu totulu totu straina — fiindu ca din coprișulu acelu pasagiulu — aruncatu asiă la midilocu precum se vede — pré usioru poté cineva deduce, ca in institutulu nostru se tienu prelegeri perniciose, și prejuditiose scopulu acelu institutu și ca prin urmare acest'a aru fi unu institutu nu de crescere, ci de demoralisare, — unu lucru, preste care subscrișulu nu-i poté fi iertatu a trece cu vederea și cu tacerea; acelu subscrișu se vede necesitatu a rogă pre onorat'a redactiunei cu tôte decentia, că in asemenea modu sa binevoiesca in nr. celu mai de aprôpe alu „Tel Rom.“ a chiarifică lucrulu, și — binevoindu a publică aceste siruri — a aretă anumitu:

1. De ce cuprișu suntu acele prelegeri necontente și emotionate tiente eleviloru institutulu?

2. Cari suntu acele officie eclesiastice depopularisate? și

3. Cine dintre profesorii institutulu nostru au tientu și tienu eleviloru acestui'a atari prelegeri?

I. H a n n i ' a .

profesoru și directoru.

(Cetindu omulu cele de mai susu nu poté sa nu-si aduca aminte de proverbiulu: „unde bati și unde crepa!“ In nr. 19 alu „Telegrafulu Romanu“ s'a publicatu in adevêru o notitia despre clic'a din archidieceșana, referitoria la unu pamphletu din „Albin'a“ nr. 17, dara nu ni trecea prin minte, ca dlu reclamante de mai susu va luă tôte povêra acelei notitie asup'a-si. Cuventulu prelegeri, de-si este indatinatu mai cu sêma profesoriloru, nu poté sa confunde pre nim-neu, pentru ca lănga densulu se cetesce numai decâtu mai departe: „intr'ascunsu“; și prelegeri, chiaru și publice, tienu și alti, cari nu suntu nici directori nici profesori că sa tacemu despre aceea, ca cuventulu prelegeri se poté intrebuintă și in modu figuratu.

Cu tôte aceste, deca dlu reclamante crede ca e vorb'a de sine, căci de corpulu profesoriloru din institutulu nostru archidieceșanu, că atare, spunemu ca n'a potutu fi vorb'a in notitia de mai susu, i facemu cunoscutu ca cu parere de reu amu auditu unele cari se referescu și la densulu, și cărora va avé bunatate a le dá o desmintire eclatanta. Aceste se copriindu fatia cu intrebările puse de d-sea in urmatôrele:

ad. 1. Espectorarea inaintea eleviloru in prelegere or din ari despre „Telegrafulu Romanu“, că despre o fôia carea aduna tôte certele;

ad. 2. Archimandritii, protosincelii și protodiaconii, se descriu că nesce servitori de curte ai episcopulu, resp. archiepiscopulu;

ad. 3. credemu ca va fi de ajunsu deca spunemu ca aceste se amesteca in ôrele pastoralulu.

Atât'a acum, pentru că sa mai scurtămu din cele de sôinlu acest'a, seu sa le marginimu de-si ele suntu provocate totu-dêun'a de alții că din seninu.

Ca acest'a avisămu și pre tramitatorii interpelatiunei mai multor puncte insemnate, cari privescu fapte comise de ômeni, cărora le place sa interpeleze pre alții prin „Albin'a“, că sa mai aiba rabdare, și fiindu aprôpe sinodulu mai bine sa le aduca acolo decâtu in calea pressei. Dealtmintrea sa se dechiare.)

Concursu.

Fiindu o necesitate ne amenavera a se asiedia lănga nepotinciosulu parochu gr. or. din Stanij'a de susu — protopresbiteratulu Zarandului, unu capelanu de ajutoriu, in conformitate cu ordinationea venerabilulu Consistoriu archidieceșanu dto 28/2 Nr. 550/1874 — se escrie prin acest'a concursu:

Emolumentele impreunate cu acest'a statiune suntu venitele jumetate din parochi'a mentionata, carea este calificata că parochia de clas'a a III.

Doritorii de a ocupă acest'a statiune de capelanu, suntu avisati a-si ascerne concursule lor instruate cu documentele recerute prin prescrișele „Stat. org.“ pâna in 23 Apriliu a. c. diu'a st. Georgiu, la subsemnatulu scaunu pșescu in Bradu.

Bradu in 13 Martie 1874.

In contielegere cu com. paroch

Nicolau I. Miheltianu

Prot. gr. or. a Zarandului

(1—3)

Celu mai nou și mai mare depositu de orolôge in Sabiu.

la IOHANN BUSCHEK

orologieriu,

Uliti'a Cisnadiiei Nr. 16 vis-a-vis de Hotelulu: „La Corón'a Ungariei“.

Recomenda orolôgele sele de auru și argintu de I calitate, de Genf, alese personalmente și probate prin officiu, cu garantia de 1—2 ani.

Orolôge de argintu cu câte fl. 13, 14, 16, 18, 20, 24, 26, 28, 30—40.

Orolôge de auru cu câte fl. 28, 30, 32, 34, 36, 40, 45, 50, 60, 70—150.

De I calitate orolôge cu pendulu,

o decore pentru ori ce locuintia cu câte fl. 28, 30, 32, 34, 36, 38, 40, 44, 46, 50, 60, 70—150.

Orolôge de biroulu francesu, de marina și desteptatorie (Wecker) etc.

Lantiuri de auru și argintu, probate prin officiu și adeca: Lantiuri de argintu cu câte fl. 3, 4, 5 pâna la 12,

de auru: Lantiuri de gātu cu câte fl. 32, 34, 36, 40, pâna la 80 și 150.

Reparaturele se facu dupa modulu celu mai nou solidu și cu garantia de unu anu.

Pretiu curinte mai detaiatu gratis et franco.

(1—20)